

цими функціями та може дозволити компанії адаптувати свою практику управління персоналом відповідно до своїх конкретних потреб і цілей.

З іншого боку, екстерналізація людського капіталу означає передачу компанією певних аспектів управління людськими ресурсами зовнішнім постачальникам. Це може включати такі дії, як підбір персоналу, навчання, адміністрування заробітної плати та пільг і навіть певні аспекти управління продуктивністю. Зовнішня діяльність може заощадити час і гроші компанії та звільнити ресурси, які можна використовувати для інших цілей. Однак це також потенційно може обмежити контроль і гнучкість компанії над її кадровою практикою та може вимагати від неї покладатися на досвід і можливості зовнішнього постачальника.

Список використаних джерел

1. Human capital definition: types, examples, and management.
URL: <https://smowl.net/en/blog/human-capital/>
2. Faisal Siddiqui. Understanding HR Architecture & Human Capital Allocation.
URL: <https://www.linkedin.com/pulse/understanding-hr-architecture-human-capital-faisal-siddiqui>

Лиса О. В.,

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів, банківської
справи та страхування;*

Дніпровський державний аграрно-економічний університет, м. Дніпро

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТА ІНВЕСТУВАННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Формування інвестиційного потенціалу будь-якої країни являє собою довготерміновий процес за участі вищих органів управління державою, суб'єктів підприємництва, особливо великого бізнесу, який націлений на вкладення коштів в інвестиційно привабливі об'єкти на території конкретної країни. Навіть за умови наявності покладів корисних копалин, більш-менш розвиненої транспортної інфраструктури, дешевизни різного роду ресурсів, зокрема трудових, та інших інвестиційно значущих факторів перспективи залучення інвестицій до економіки країни визначаються не тільки ними. Так, зокрема, важливими факторами, які свого часу віднайшли своє відображення при обрахунку індексу Doing Business [1], є легкість відкриття й ведення бізнесу на території країни, стан захищеності інвестицій у правовому полі, корупційний чинник тощо. Безперечно вагомим інвестиційним фактором, прояв якого ми, на жаль, можемо бачити в Україні, є військові дії, які точаться на її території, і які значно погіршили інвестиційний потенціал української економіки. При

прийнятті рішення про інвестування як власного, так і залученого капіталу інвестори обов'язково оцінюють свої ризики, і не тільки комерційні, а в першу чергу, ризики втрати капіталу шляхом псування майна або неможливості повернути свої кошти і репатріювати прибутки в результаті військових дій або актів громадської непокори, які потенційно можуть відбуватися на території тієї чи іншої країни. В разі високого рівня таких ризиків обачний інвестор не інвестуватиме кошти в економіку такої країни, якщо, зрозуміло, його бізнес не пов'язаний з ВПК або не передбачає надвисоких прибутків, особливо за додаткової гарантії урядових структур.

Тут потрібно зупинитися ще на одному важливому аспекті – розподілі доходів від інвестицій. Країна-реципієнт інвестицій і інвестор мають дещо різні цілі щодо результату інвестування. Країна, яка залучає інвестиції, прагне отримати як економічний ефект у вигляді розвитку економічної інфраструктури та приросту податкових надходжень до бюджету, так і соціальний ефект у вигляді створення додаткових робочих місць, результатом чого стане зменшення рівня безробіття й навантаження на сектор соціального забезпечення громадян. Інвестор же переслідує зовсім інші цілі – самозростання його капіталу через отримання прийнятної розміру прибутку на його інвестиції з бажаною економією податкових платежів та інших виплат державі та її резидентам. Тому країна-реципієнт має підтримувати такий інвестиційний клімат і, в першу чергу, створити таке інвестиційне законодавство, за якого інвестиційні інтереси обох суб'єктів інвестиційного процесу були б оптимально співвіднесені. Досить часто досягти цього буває проблематично, особливо в країнах, що розвиваються, у зв'язку з лобіюванням інтересів великих бізнес-структур у державних органах влади, а іноді й їх зрощенням. У такому випадку державні інтереси підпорядковують інтересам великого бізнесу.

Доцільно також поглянути на цей аспект з точки зору світ-системної теорії Е. Валлерстайна, за якою світова економіка представляє собою певним чином закріплену ієрархічну систему, де представлене так зване ядро (його складають найбільш розвинені країни Західної Європи, США та Японія з монополією на можливість продукування новацій і промисловий розвиток), полупериферії (до них відносять країни, які мають на своїй території промислові об'єкти та сприятливі до інновацій за технологіями, створеними «ядром») та периферії (їх склад формують так звані «країни третього світу» з сировинними економіками, яким відведена роль сировинного донора для полупериферій і «ядра») (на основі [2, с. 220; 3, с. 393]). Розподіл інвестиційного ресурсу між країнами всередині цієї системи залежить від того, до якого рівня належить та чи інша країна за рівнем розвитку своєї економіки. Найбільший обсяг інвестиційного ресурсу акумулюється й використовується в країнах «ядра», дещо менший – у країнах, які відносяться до полупериферій, і зовсім малий обсяг – у країнах-периферіях.

Україна, на жаль, досить швидко перейшла з полупериферій до периферій, з сировинно орієнтованим експортним потенціалом, тому не може очікувати на отримання значного обсягу інвестиційного ресурсу. Якщо раніше наша країна могла позиціонувати себе на світовому ринку як виробника товарів з певним ступенем перероблення, що за світ-системною теорією Е. Валлерстайна

відносило її до полупериферії, то наразі Україна має такі темпи деіндустріалізації (особливо це прискорилося з початком військових дій на сході країни), а також сировинну еспортоорієнтованість економіки, що вона може претендувати тепер лише на роль периферії з можливістю постачати на світовий ринок окремі види сировини (кукурудзу, пшеницю, олію, залізну руду та інші корисні копалини) з незначною або навіть взагалі без попередньої первинної обробки. Війна, що точиться на території України, тільки прискорила цей процес і погіршила інвестиційну привабливість нашої економіки, навіть її сировинних секторів, оскільки рентабельність інвестицій тут значно знизилася, зважаючи на логістичну складність експорту продукції.

Загалом, якщо аналізувати статистичні дані щодо обсягів інвестицій, як капітальних, здійснених за рахунок зовнішніх і внутрішніх джерел, так і прямих іноземних інвестицій в економіку України, можемо бачити, що тенденції їх зміни досить суттєво залежать від політичних і макроекономічних факторів. Так, у часи нестабільності політичного середовища обсяги інвестицій в економіку України скорочувалися. Те ж саме можна сказати й про макроекономічну нестабільність і вплив світових економічних і фінансових криз.

Так, за даними Державної служби статистики України [4] динаміка капітальних інвестицій в економіку України за період з 2012 по 2022 роки характеризувалася відсутністю чітко вираженої тенденції зміни, зрозуміло, якщо розглядати порівняні між собою показники. Порівняння обсягів капітальних інвестицій у гривневому еквіваленті без урахування зміни вартості національної валюти з часом приводить до хибного висновку про наявність тенденції до зростання. Хибним також буде висновок щодо тенденції зміни навіть якщо застосувати індекс-дефлятор і відкоригувати показники на відповідні його значення (в такому випадку тенденція до зростання просто не буде настільки круто висхідною). Водночас, якщо за базу порівняння брати показники в доларовому еквіваленті, то висновки з аналізу будуть дещо іншими. Так, у доларовому еквіваленті обсяги капітальних інвестицій в економіку України мали тенденцію до зменшення з 2012 по 2015 рік, а потім з 2016 по 2022 рік відбувалося їх зростання, однак розміру, який був у 2012 році (34,2 млрд. дол.), вони так і не досягли. Що стосується прямих іноземних інвестицій, то найменшого значення вони сягнули в 2014 році, потім чітко вираженої тенденції їх зміни не спостерігалось – їх обсяг то зростав до 3,3 млрд. дол., то зменшувався до 2,2 млрд. дол., тобто відбувалося коливання.

Показовим у цьому аспекті може бути відносний показник «співвідношення капітальних інвестицій / прямих іноземних інвестицій і ВВП, %». Розраховані значення цього показника за період з 2012 по 2022 роки показують спочатку тенденцію до зменшення частки капітальних інвестицій у ВВП країни – з 18,73% у 2012 році до 13,73% у 2015 році. Подальші значення цього показника за період з 2016 по 2022 роки не дозволяють говорити про чітку тенденцію зміни, оскільки відбувається постійне їх коливання в діапазоні 15,06%÷16,25%, тобто рівня 2012 року вони також не досягають. Стосовно прямих іноземних інвестицій відносний показник майже повністю повторює

динаміку їх зміни в доларовому еквіваленті – з просіданням у 2014 році до рівня 0,3% до ВВП країни і подальшим коливанням у діапазоні 3,29%÷2,01%.

Отже, політична нестабільність, що спричинила макроекономічну нестабільність, а також розпочаті в 2022 році військові дії на території України суттєво погіршили інвестиційний потенціал економіки України і створили суттєві загрози економічній і, зокрема, інноваційно-інвестиційній безпеці України.

Список використаних джерел

1. Doing Business 2020. The World Bank. URL: <https://archive.doingbusiness.org/en/reports/global-reports/doing-business-2020>.
2. Зубко Г. Шостий технологічний уклад: інфраструктурно-правовий аспект. *Адміністративне право і процес*. 2019. № 11. С. 218-229.
3. Лиса О.В. Інноваційний розвиток України: фінансові аспекти. *Moderní aspekty vědy (Сучасні аспекти науки)*: міжнар. колект. монографія. *Moderní aspekty vědy: XIV. Díl mezinárodní kolektivní monografie*. Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2021. str. 870. С. 390-431. URL: <http://perspectives.pp.ua/public/site/mono/monography-14.pdf>.
4. Державна служба статистики: Офіційний сайт. Капітальні інвестиції за видами економічної діяльності [Електронний ресурс]. URL: <http://ukrstat.gov.ua>.

Лінь Ц.,

*здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
асистент-стажист кафедри менеджменту і адміністрування;*

Приватний заклад вищої освіти

«Східноєвропейський університет імені Рауфа Аблязова», м. Черкаси

АСПЕКТИ СИСТЕМНОЇ ПІДТРИМКИ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ЩОДО ПОСИЛЕННЯ ПРОЦЕСІВ КОРПОРАТИВНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Системи підтримки прийняття управлінських рішень (СППУР) щодо посилення процесів корпоративної інтеграції з використанням формалізованих моделей можуть бути визначальними на етапі оптимізації діяльності корпоративного підприємства або організації, що інтегрується.

Корпоративна інтеграція відіграє важливу роль у забезпеченні ефективної співпраці та координації між різними підрозділами, підприємствами або компаніями, що об'єднуються чи зливаються.

Формалізовані моделі в СППУР дозволяють представити складні процеси корпоративної інтеграції у вигляді структурованих математичних або логічних моделей, що спрощує аналіз, прогнозування та прийняття управлінських рішень. Використання таких моделей дозволяє зменшити ризики прийняття